

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра русского языка

ГРУШЕВСКАЯ
Ксения Олеговна

**КОНТЕКСТУАЛЬНАЯ СЕМАНТИЗАЦИЯ
ДЕЙКТИЧЕСКИХ МЕСТОИМЕННЫХ НАРЕЧИЙ
В РУССКОЙ ПОЭЗИИ ДВАДЦАТОГО ВЕКА**

Аннотация к магистерской диссертации
специальность *1-21 80 11 Языкознание*

Научный руководитель:
доктор филологических наук,
профессор Т.Н. Волынец

Минск, 2023

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Магистерская работа состоит из введения, общей характеристики работы, пяти глав, заключения, списка использованной литературы (84 источника). Общий объём работы – 93 страницы.

Ключевые слова: дейксис, локативный дейксис, темпоральный дейксис, местоименные наречия, функциональная семантизация, непрямая семантизация, дейктические оппозиции, поэтический текст.

Цель исследования: выявить специфику процесса функциональной семантизации местоименных наречий в лирике А. Блока, Н. Гумилёва, Б. Пастернака, Н. Заболоцкого и И. Бродского.

Для достижения указанной цели необходимо решить следующие задачи:

1. Выявить группы местоименных наречий, функционирующих в поэтических текстах А. Блока, Н. Гумилёва, Б. Пастернака, Н. Заболоцкого и И. Бродского;

2. Установить способы семантизации местоименных наречий в поэтических текстах авторов;

3. Определить основные способы взаимодействия и взаимовлияния местоименных наречий и контекста.

Объект исследования: дейктические местоименные наречия.

Предмет исследования: способы и средства функциональной семантизации местоименных наречий в поэтических текстах авторов.

Методы исследования: метод сплошной выборки (при отборе языкового материала); метод контекстуального анализа, лингвопоэтическое комментирование, метод интерпретации художественного текста, метод количественного подсчета языковых единиц.

Результаты проведенного исследования: а) выявлены местоименные наречия, активно используемые в лирических произведениях авторов; б) определены основные способы и характер семантизации дейктических местоименных наречий в текстах указанных выше авторов; в) установлены особенности процесса функциональной семантизации дейктических местоименных наречий, обусловленные эстетическими взглядами и принципами авторов.

Научная новизна: местоименные наречия рассмотрены комплексно: в грамматическом, семантико-стилистическом и функциональном аспектах; получены и представлены новые результаты относительно процесса функциональной семантизации дейктических местоименных наречий в поэтическом тексте.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЦЫ

Магістарская работа складаецца з уводзін, пяці глаў, заключэння, спісу выкарыстанай літаратуры (84 крыніцы). Агульны аб'ём работы – 93 старонкі.

Ключавыя словы: дэйксіс, тэмпаральны дэйксіс, прасторавы дэйксіс, займеннікавыя прыслоўі, функцыянальная семантызацыя, непрамая семантызацыя, дэйктычныя апазіцыі, паэтычны тэкст.

Мэта даследавання: выявіць спецыфіку працэсу функцыянальнай семантызацыі займеннікавых прыслоўяў у лірыцы А. Блока, М. Гумілёва, Б. Пастарнака, М. Забалоцкага, І. Бродскага, вызначыць характар семантызацыі дэйктычных займеннікавых прыслоўяў у залежнасці ад аўтарскіх інтэнцый.

Для дасягнення названай мэты неабходна вырашыць наступныя задачы:

1. Выявіць групы займеннікавых прыслоўяў, якія функцыянуюць у паэтычных тэкстах А. Блока, М. Гумілёва, Б. Пастарнака, М. Забалоцкага і І. Бродскага;

2. Усталяваць спосабы семантызацыі займеннікавых прыслоўяў;

3. Вызначыць асноўныя спосабы ўзаемадзеяння і ўзаемаўплыву займеннікавых прыслоўяў і кантэксту; супаставіць мастацкія погляды аўтараў як прадстаўнікоў розных плыняў і напрамкаў.

Аб'ект даследавання: дэйктычныя займеннікавыя прыслоўі у паэтычным тэксце.

Прадмет даследавання: спосабы і сродкі функцыянальнай семантызацыі займеннікавых прыслоўяў у паэтычных тэкстах аўтараў.

Метады даследавання: метады суцэльнай выбаркі (пры адборы моўнага матэрыялу); метады кантэкстуальнага аналізу, лінгвапаэтычнае каментараванне, метады інтэрпрэтацыі мастацкага тэксту, метады колькаснага падліку моўных адзінак.

Вынікі праведзенага даследавання: а) выяўлены займеннікавыя прыслоўі, якія актыўна выкарыстоўваюцца ў лірычных творах аўтараў; б) вызначаны асноўныя спосабы і характар семантызацыі дэйктычных займеннікавых прыслоўяў у тэкстах названых вышэй аўтараў; в) ахарактарызаваны асаблівасці працэсу функцыянальнай семантызацыі дэйктычных займеннікавых прыслоўяў, абумоўленыя эстэтычнымі поглядамі і прынцыпамі аўтараў.

Навуковая навізна: займеннікавыя прыслоўі разглядаюцца комплексна: у граматычным, семантыка-стылістычным і функцыянальным аспектах; атрыманы і прадстаўлены новыя вынікі працэсу функцыянальнай семантызацыі дэйктычных займеннікавых прыслоўяў у паэтычным тэксце.

GENERAL DESCRIPTION OF WORK

The thesis consists of an introduction, five chapters, a conclusion, and a list of references (84 sources). The volume of the total text is 93 pages.

Key words: deixis, spatial deixis, temporal deixis, pronominal adverbs, functional semantisation, indirect semantization, deictic oppositions, poetic text.

The purpose of the study is to reveal the specifics of the process of functional semantization of pronominal adverbs in the lyrics of A. Blok, N. Gumilyov, B. Pasternak, N. Zabolotsky, I. Brodsky to determine the nature of the semantization of deictic pronominal adverbs depending on the author's intentions.

The relevance of the research lies in the insufficient study of pronominal adverbs in the semantic-stylistic and functional aspects.

To achieve this goal, it is necessary to solve the following tasks:

1. To identify the groups of pronouns functioning in the poetic texts of A. Blok, N. Gumilev, B. Pasternak, N. Zabolotsky and I. Brodsky;
2. To establish the ways of pronouns semantization in the poetic texts;
3. To determine the main ways of interaction and mutual influence between pronouns and context; to compare the authors' artistic worlds as representatives of different currents and trends.

The object of the research are deictic pronominal adverbs in a poetic text.

The subject of the research are methods and means of functional semantization of pronominal adverbs in the poetic texts of authors.

In this work there were used following research methods: continuous sampling method (during selecting language material); method of contextual analysis, linguopoetic commenting, method of interpretation of literary text, method of quantitative counting of linguistic units.

The results of the study: a) the pronominal adverbs actively used in the lyric works of authors were revealed; b) the main methods and nature of the semantization of deictic pronominal adverbs in the texts of the above-mentioned authors have been determined; c) the features of the process of functional semantization of deictic pronominal adverbs conditioned by the aesthetic views and principles of authors have been established.

Scientific novelty. Pronominal adverbs are considered comprehensively in grammatical, semantic-stylistic and functional aspects; new results respecting the process of functional semantization of deictic pronominal adverbs in a poetic text have been received and presented.